

Bryssel, 28. marraskuuta 2025
(OR. en)

15959/25

Toimielinten väliset asiat:
2025/0543 (COD)
2025/0544 (CNS)

IND 546
RECH 521
COMPET 1236
MI 959
EDUC 475
TELECOM 431
ENER 625
ENV 1281
CLIMA 557
AGRI 644
TRANS 589
SAN 775
BIOTECH 40
CADREFIN 335
CODEC 1921

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Kom:n asiak. nro: 11765/1/25 REV 1; 11749/25

Asia: *Neuvoston (kilpailukyky (sisämarkkinat, teollisuus, tutkimus ja avaruus))
8.–9. joulukuuta 2025 pidettävän istunnon valmistelu*

Horisontti Eurooppa -paketti: tutkimuksen ja innovoinnin
puiteohjelma 2028–2034

a) Puiteohjelma ja sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevat
säännöt

b) Horisontti Euroopan täytäntöönpanoa koskeva erityisohjelma

– Tilanneselvitys

Tämän ilmoituksen liitteessä olevassa tilanneselvityksessä esitetään puheenjohtajavaltion näkemys asiakohdassa tarkoitettujen ehdotusten käsittelyn tilanteesta ja ehdotusten tarkastelussa vuoden 2025 toisella puoliskolla saavutetusta edistymisestä. Selvitys on laadittu puheenjohtajavaltion vastuulla. Se ei rajoita yksittäisten valtuuskuntien erityisiä näkemyksiä tai tulevia kantoja.

Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään panemaan merkille tämä tilanneselvitys ja toimittamaan se neuvostolle (kilpailukyky) sen 9. joulukuuta 2025 pidettävää istuntoa varten.

Horisontti Eurooppa -paketti: tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma 2028–2034

a) Puiteohjelma ja sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevat säännöt

b) Horisontti Euroopan täytäntöönpanoa koskeva erityisohjelma

– Tilanneselvitys

I JOHDANTO

1. Euroopan unioni (EU) elää ratkaisun hetkiä. Sisämarkkinat ovat edelleen puutteelliset, ja niitä rasittavat sääntelyn monimutkaisuus ja kansalliset suojamuurit, mikä heikentää Euroopan kilpailukykyä ja yhteenkuuluvuutta. Kuten Draghin, Lettan ja Heitorin raporteissa korostetaan, EU on lisäksi menettämässä asemiaan tutkimuksessa, innovoinnissa ja niihin liittyvissä investoinneissa maailmanlaajuisiin kilpailijoihin verrattuna, mikä asettaa kyseenalaiseksi EU:n teknologisen johtoaseman ja strategisen riippumattomuuden.
2. EU on käännekohdassa, eivätkä tulevat tutkimus- ja innovointitoimet (T&I) ole koskaan olleet tärkeämpiä. Lisääntyvän epävarmuuden, maailmanlaajusten haasteiden ja kriisien, nopeasti kehittyvien teknologioiden ja nopean muutoksen leimaaman geopoliittisen toimintaympäristön vuoksi suunnitellulla ja jatkuvalla tutkimuksella ja innovoinnilla on keskeinen rooli haasteiden ymmärtämisessä, ratkaisujen kehittämisessä ja tulevaisuutta muovaavien teknologioiden hallinnassa. Sen vuoksi on tarpeen vastata näihin haasteisiin älykkäillä ja yhteisillä strategioilla ja investoinneilla, vapauttaa innovointipotentiaali ja vahvistaa selviytymiskykyisen EU:n perustaa, jotta voidaan varmistaa tuleva turvallisuutemme, vaurautemme ja kilpailukykyimme.

3. EU tarvitsee tiiviimpää yhteistyötä. Koska yhteistyö on Euroopan suurin vahvuus, EU:lla ja sen jäsenvaltioilla on edellytykset elvyttää Euroopan tieteellinen ja teknologinen johtoasema ja saada aikaan tarvittavat innovaatiot tuleviin haasteisiin vastaamiseksi. Seuraavan tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” on näytettävä tietä tämän tavoitteen saavuttamiseksi tiiviissä synergiassa muiden seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen (MRK) ohjelmien kanssa. Seuraavassa monivuotisessa rahoituskehityksessä on varmistettava, että Euroopassa saavutetut huipputaso T&I-tulokset otetaan käyttöön EU:ssa ja että ne tarjoavat käytännön ratkaisuja EU:n kansalaisille ja avaavat uusia markkinoita EU:n teollisuudelle.

II TAUSTAA

4. Komissio julkaisi 16. heinäkuuta 2025 kaksi asiaan liittyvää ehdotusta, joista toinen koskee tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” perustamista (jäljempänä ’puiteohjelma’)¹ ja toinen puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” täytäntöönpanoa koskevaa erityisohjelmaa (jäljempänä ’erityisohjelma’)².
5. Näiden ehdotusten käsittelystä vastaa Euroopan parlamentin teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE). Christian Ehler (EPP, DE) on nimitetty puiteohjelman esittelijäksi ja René Repasi (S&D, DE) erityisohjelman esittelijäksi.
6. Puiteohjelmasta on kuultu Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa, tilintarkastustuomioistuinta ja alueiden komiteaa.

III ASIAN KÄSITTELYN TILANNE

7. Ensimmäinen epävirallinen keskustelu Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevista komission ehdotuksista käytiin tutkimus- ja innovointiministerien epävirallisessa kokouksessa Kööpenhaminassa 17. heinäkuuta 2025.

¹ Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” perustamisesta vuosiksi 2028–2034, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetuksen (EU) 2021/695 kumoamisesta (11765/25).

² Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” (2028–2034) täytäntöönpanoa koskevasta erityisohjelmasta, kyseiseen ohjelmaan osallistumista ja sen tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä päätöksen (EU) 2021/764 kumoamisesta (ST 11749/25).

8. Komissio esitteli puiteohjelmaa ja erityisohjelmaa tutkimustyöryhmälle 24. heinäkuuta sekä 1., 4., 8., 11., 15., 18., 22. ja 25. syyskuuta 2025, jolloin valtuuskunnilla oli mahdollisuus pyytää selvennyksiä. Komission antamien selvennysten jälkeen työryhmä jatkoi ehdotuksen tarkastelua.
9. Ehdotuksia tarkasteltiin yksityiskohtaisesti 6., 9., 13., 16. ja 27. lokakuuta sekä 3., 6., 10., 14., 17., 20. ja 27. marraskuuta 2025. Tätä varten ehdotukset ryhmiteltiin kuuteen kokonaisuuteen, joissa yhdistetään puiteohjelman ja erityisohjelman temaattisesti toisiinsa liittyvät säännökset seuraavasti:
- Kokonaisuus 1 – Yleiset säännökset: puiteohjelma (1–10 artikla; 35–37 artikla) ja erityisohjelma (1–4 artikla; 18–21 artikla)
 - Kokonaisuus 2 – Pilari I – Huipputason tiede: puiteohjelma (12–14 artikla) ja erityisohjelma (6–10 artikla)
 - Kokonaisuus 3 – Pilari II – Kilpailukyky ja yhteiskunta, mukaan lukien eurooppalaiset kumppanuudet: puiteohjelma (11 ja 15 artikla) ja erityisohjelma (5 ja 11 artikla)
 - Kokonaisuus 4 – Pilari III – Innovointi: puiteohjelma (16, 17 ja 34 artikla) ja erityisohjelma (12 ja 13 artikla)
 - Kokonaisuus 5 – Pilari IV – Eurooppalainen tutkimusalue: puiteohjelma (18 ja 19 artikla) ja erityisohjelma (14–17 artikla)
 - Kokonaisuus 6 – Osallistumista ja tulosten levittämistä koskevat säännöt: puiteohjelma (20–33 artikla).
10. Keskusteluissa ei käsitelty hakasulkeissa olevaa tekstiä³.

³ Puiteohjelma: 1 artiklan 2 kohta (Kohde), 6 artikla (Talousarvio) ja vastaava johdanto-osan 31 kappale; 19 artikla (Osallistumispohjan laajentaminen); johdanto-osan 36 kappale (Tuloksellisuusasetus); erityisohjelma: 1 artiklan 2 kohta (Kohde), 3 artikla (Talousarvio), 4 artiklan 3 kohta (Työohjelma).

11. Lisäksi puheenjohtajavaltio kävi kilpailukykyneuvoston istunnoissa 30. syyskuuta ja 9. joulukuuta 2025 periaatekeskusteluja erityisistä aihealueista, joissa käsiteltiin kaksoiskäyttöä, turvallisuutta ja puolustusta koskevaa tutkimusta ja innovointia sekä Euroopan tutkimuksen ja innovoinnin strategisia painopisteitä, mukaan lukien keskittyminen tuleviin kumppanuuksiin.

IV SAAVUTETTU EDISTYMINEN

12. Puheenjohtajavaltion tavoitteena on ollut saada vankka käsitys ehdotuksista ja niiden suhteesta Euroopan kilpailukykyrahastoa koskevaan ehdotukseen sekä edistää neuvotteluja tekstin yhdenmukaistamiseksi ja konsolidoimiseksi mahdollisimman pitkälle. Tavoitteena on ollut hyödyntää aiempia kokemuksia ja keskittyä enemmän ehdotusten uusiin näkökohtiin. Selkeyden vuoksi erityistä huomiota on kiinnitetty erityisistä kysymyksistä käytäviin jäsennellyihin keskusteluihin, joissa on käytetty pohjana puheenjohtajavaltion tausta-asiakirjoja, ja niiden keskeisten kysymysten rajaamiseen, joihin on kiinnitettävä lisähuomiota tulevissa neuvotteluissa. Tietyissä tapauksissa, joissa tarvitaan tarkempia selvennyksiä ja neuvotteluja, teksti on kursivoitu ja lihavoitu. Komissio toimitti neuvottelujen aikana myös hyödyllisiä epävirallisia asiakirjoja.
13. Puheenjohtajavaltio on korostanut neuvotteluja ohjaavia seuraavia periaatteita:
- kannustetaan innovatiiviseen ajatteluun ottamalla oppia menneisyydestä uusien tutkimuslinjojen löytämiseksi;
 - konsolidoidaan tutkimustyöryhmän valtuutukseen kuuluvat osat sekä selvennetään yhtymäkohtia uuden Euroopan kilpailukykyrahaston kanssa ja otetaan niihin kantaa;
 - varmistetaan, että asetuksessa on tarvittavat yksityiskohdat työohjelmien täytäntöönpanon rajoitetun joustavuuden mahdollistamiseksi; ja
 - vältetään toistoa muiden säädösten kanssa, paitsi jos tarvitaan poikkeuksia tai eritelmiä.

14. Horisontti Eurooppa -neuvottelut ovat kytköksissä myös muissa monivuotisen rahoituskehysten ryhmissä käytäviin laajempiin neuvotteluihin. Monivuotisen rahoituskehysten kokonaistalousarviosta ja Horisontti Eurooppa -ehdotuksen keskeisistä hakusulkeissa olevista osista, kuten osallistumisen laajentamista ja huippuosaamisen levittämistä, myöntämisperusteita sekä valinta- ja rahoitusosuuksia koskevasta osasta, neuvotellaan monivuotista rahoituskehystä käsittelevässä ad hoc -työryhmässä. Tästä huolimatta jäsenvaltiot ovat pyytäneet, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kokonaismäärärahat jaettaisiin sen alaosioiden mukaisesti. Euroopan kilpailukykyrahastoa käsittelevä alaryhmä neuvottelee politiikkaikkunoiden yhteisestä sääntökirjasta, hallinnosta ja sisällöstä.
15. Komissiolta odotetaan vielä jatkotietoja ohjausmekanismista ja kilpailukykyyn koordinoituvuudesta. Niiden avulla on tarkoitus ohjata ylhäältä alaspäin suuntautuvaa prioriteettien asettamista ja ohjelmien yhteensovittamista, mutta niiden sisällöstä ei ole vielä mitään tietoa. Epäselvää on myös se, missä määrin ja millä tasolla jäsenvaltiot osallistuvat tähän.

Monialaiset kysymykset:

16. **Puiteohjelman rakenne:** Yleisesti ottaen pilareiden ympärille rakentuvaa puiteohjelman kokonaisarkkitehtuuria ei ole kyseenalaistettu. Tähän mennessä vain harvat jäsenvaltiot ovat joko harkinneet tai pyytäneet tiettyjen osien siirtämistä joko muihin pilareihin ohjelman monialaisena osana tai muihin EU:n ohjelmiin, pääasiassa Euroopan kilpailukykyrahastoon.
17. **Joustavuus ja ennakoitavuus:** Painopisteenä on ollut sellaisen puiteohjelman suunnittelu, jossa tasapainotetaan joustavuus ja ennakoitavuus. Tavoitteena on ollut löytää dynaaminen tasapaino, edistää innovointia ja tarjota samalla selkeä ja luotettava sääntelykehys virtaviivaistamalla tekstiä ja lisäämällä tarvittaessa selkeyttä ohjelmassa. Yksi keskeisistä avoimista kysymyksistä liittyy priorisointiprosessin yleiseen hallintointiin ja jäsenvaltioiden osallistumiseen siihen. Tästä syystä erityisohjelmaan on lisätty myöhemmin täydennettävä kohta, jossa määritellään yleinen strategisten painopisteiden asettamisprosessi, jolla varmistetaan jäsenvaltioiden vahva neuvoa-antava rooli ja siten niiden osallistuminen ja sitoutuminen.

18. **Yksinkertaistaminen:** Yksinkertaistaminen hakijoiden ja edunsaajien hyödyksi on erittäin tärkeää. Tästä syystä tekstiin on lisätty horisontaalinen periaate, jolla kevennetään hallinnollista raskautta. Osa ehdotetuista yksinkertaistamistoimenpiteistä, kuten kertakorvausten ja henkilöstön yksikkökustannusten käyttö oletusarvona, on kursivoitu ja lihavoitu, ja niistä on vielä keskusteltava parhaan kehyksen aikaansaamiseksi. Vaikka monista yksinkertaistamistoimenpiteistä päätetään täytäntöönpanovaiheessa, on kuitenkin tärkeää, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelma tarjoaa selkeää ohjausta. Toinen painopiste yksinkertaistamisessa on asetusten virtaviivaistaminen, jotta niistä saadaan selkeitä, vältetään tarpeetonta toistoa ja taataan täytäntöönpanon joustavuus.
19. **Tieteidenvälisyys, mukaan lukien yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden integrointi:** Tarve varmistaa monialaiset lähestymistavat ja integroida yhteiskuntatieteet ja humanistiset tieteet puiteohjelman kaikkiin osiin on yhdenmukaistettu täysin. Tätä on korostettu edelleen pilarissa II ”Kilpailukyky ja yhteiskunta”, jotta voidaan varmistaa tutkimus- ja innovointiyhteistyötulokset, joita tarvitaan EU:n kohtaamien haasteiden ratkaisemiseksi. Lisäksi on täsmennetty tarvetta erityisiin ehdotuspyyntöihin, jotka koskevat yhteiskuntatieteisiin ja humanistisiin tieteisiin liittyviä aiheita.
20. **Assosioituminen:** Kolmansien maiden assosioituminen puiteohjelmaan saa uuden ulottuvuuden nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa, jossa EU menettää asemiaan tutkimuksessa ja innovoinnissa ja puiteohjelma avataan kaksoiskäytölle. Tämän vuoksi assosioitumista koskeva artikla on yhdenmukaistettu kaikissa monivuotisen rahoituskehysten ohjelmissa, ja se perustuu neljään tiedossa olevaan kolmansien maiden luokkaan, mutta siinä painotetaan enemmän yhteisiä assosioitumiskustannuksia, oikeudenmukaista tasapainoa, EU:n oikeutta moitteettomaan varainhoitoon ja sitä, että kolmansilla mailla ei ole ohjelmaa koskevaa päätösvaltaa. Puiteohjelman haasteena on tasapainottaa tarve solmia kumppanuuksia joidenkin sellaisten maiden kanssa, joille ei ole mitään tiettyä etua assosioitumisesta, ja soveltaa tutkimuksen turvallisuutta koskevia toimenpiteitä muiden luokkien maihin, joille siitä on etuja. Toinen näkökohta liittyy läheisiin ja luotettuihin kumppaneihin ja niiden kykyyn assosioitua ja osallistua täysimääräisesti molemminpuolisiin etuihin. Lisäksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa ja Euroopan kilpailukykyrahastossa on tarkoitus toteuttaa erilaisia assosiaatiojärjestelmiä, jotka voivat luoda esteitä tavoitellulle integroidulle innovointisyklille.

21. **Kaksoiskäyttö:** Puiteohjelman avaaminen kaksikäytön tukemiseksi johtuu nopeasta geopoliittisesta ja teknologisesta kehityksestä. Tämä muuttaa soveltamisalaa nykyiseen puiteohjelmaan verrattuna. Tulevissa neuvotteluissa olisi siksi tehtävä selvä ero kaksikäyttöpotentiaalin ja puhtaasti puolustukseen liittyvän toiminnan tukemisen välillä. Jotta voitaisiin hyötyä sysäyksestä, jonka kaksoiskäyttötutkimus voi antaa tutkimukselle ja innovoinnille, on määriteltävä oikeat puitteet tarpeettomien rajoitusten ja raskaan hallinnon välttämiseksi.
22. **Tutkimuksen turvallisuus:** Tutkimuksen turvallisuuden tavoitteena on hallita riskejä, kuten kriittisen teknologian ei-toivottua siirtoa, tutkimukseen kohdistuvaa haitallista vaikutusta ja eettisiä tai integriteettiin liittyviä loukkauksia, samalla kun noudatetaan tutkimuksen ja innovoinnin perusperiaatteita, jotka muodostavat eurooppalaisen tutkimusalueen perustan. Kysymys tutkimuksen turvallisuudesta on olennainen osa avoimena olevista keskeisistä kysymyksistä käytäviä neuvotteluja.

Yhtymäkohdat Euroopan kilpailukykyrahastoon:

23. Horisontti Eurooppa -ehdotus ja Euroopan kilpailukykyrahastoa koskeva ehdotus liittyvät läheisesti toisiinsa useilla aloilla, ja niiden taustalla on yhteinen tavoite edistää innovoinnin elinkaarta. Näin tutkimus ja innovointi voivat ilmetä käyttöön otettuina ratkaisuuina ja markkinakelpoisina tuotteina, samalla kun varmistetaan palaute käyttöönoton haasteista tutkimukselle. Molempien ohjelmien temaattisten painopisteiden olisi oltava toisistaan riippuvaisia innovoinnin koko elinkaaren ajan, jotta voidaan taata julkisten investointien mahdollisimman suuri vaikutus. Tärkeimmät yhtymäkohdat löytyvät Horisontti Eurooppa -ehdotuksen eri osista:
24. **Politiikkaikkunat** (puiteohjelman 15 artikla ja erityisohjelman 11 artikla): Näissä artikloissa yhdistetään Horisontti Eurooppa -puiteohjelman pilarin II kilpailukykyä koskevan osa-alueen tutkimus- ja innovointiyhteistyön toimet Euroopan kilpailukykyrahaston politiikkaikkunoihin ja selitetään, miksi ne kuuluvat Euroopan kilpailukykyrahaston työohjelman asiaankuuluvaan erityiseen tutkimus- ja innovointiosioon politiikkaikkunoiden osalta. Euroopan kilpailukykyrahaston politiikkaikkunoihin kuuluvissa toimissa hyödynnetään myös pilarin II yhteiskuntaa koskevan osa-alueen puitteissa toteutettavaa tutkimus- ja innovointiyhteistyötä ja päinvastoin, koska sekä kilpailukykyyn että yhteiskuntaan yleisesti liittyvä kehitys on toisistaan riippuvaista.

25. **Missiot ja uusi eurooppalainen Bauhaus -väline (NEB-väline):** Nykyiset viisi missiota sekä Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan kuuluva NEB-väline ja Euroopan kilpailukykyrahasto on kytkettävä toisiinsa vahvemmin, jotta voidaan varmistaa nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen keskeisten T&I-investointien jatkuva käyttöönotto. Vahvempi yhteys takaa sen, että arvokkaat innovaatiot tuodaan markkinoille ja otetaan tehokkaasti käyttöön.
26. **Eurooppalaiset kumppanuudet** (puiteohjelman 11 artikla ja erityisohjelman 5 artikla): Näissä artikloissa tulevat eurooppalaiset kumppanuudet kytketään Euroopan kilpailukykyrahaston politiikkaikkunoihin. Valitut kumppanuudet voivat liittyä läheisesti politiikkaikkunoihin ja olla lisäkeino lisätä innovointisyklin aikana julkista ja yksityistä rahoitusta haasteisiin vastaamiseksi.
27. **Euroopan innovaationeuvosto** (puiteohjelman 16 ja 34 artikla ja erityisohjelman 12 artikla): Tämä nivoutuu yhteen InvestEU-ohjelman ja Euroopan kilpailukykyrahaston scaleup-välineen kanssa. Uusi johdanto-osan 15 c kappale on lisätty sen varmistamiseksi, että näiden välineiden välinen täydentävyys ja siirtymä toimivat saumattomasti erityisesti yrityksille, jotka kehittävät EU:n kannalta strategisesti tärkeitä teknologioita.
28. **Puolustussovellukset:** Euroopan innovaationeuvoston osalta 16 artiklassa viitataan Horisontti Eurooppa -puiteohjelman puolustussovellusten kriittisten teknologioiden tukemiseen. Jäsenvaltioiden on vielä päätettävä, rahoitetaanko tällaiset toimet Euroopan kilpailukykyrahaston puolustusosuudesta vai InvestEU-ohjelmasta Euroopan innovaationeuvoston syväteknologian rahoituksella hankitun tietämyksen pohjalta.
29. **Tulosten levittäminen ja hyödyntäminen** (puiteohjelman 32 artikla): Artiklassa viitataan Euroopan kilpailukykyrahaston hyödyntämisstrategiaa palveleviin Euroopan kilpailukykyrahaston välineisiin, joita komissio voi soveltaa, jos tuensaaja ei pyri parhaansa mukaan hyödyntämään tuloksiaan.
30. **Turvallisuustoimet** (puiteohjelman 20 artikla, jossa viitataan suoraan Euroopan kilpailukykyrahaston 10 artiklan 2 ja 3 kohtaan EU:n etuuskohtelusta, 13 artiklaan turvallisuusluokiteltuja tietoja koskevien sääntöjen soveltamisesta ja 20 artiklaan kilpailukykyä edistävästä nopeutetusta ja kohdennetusta toiminnasta): Näitä Euroopan kilpailukykyrahaston artikloja voidaan käyttää missä tahansa Horisontti Eurooppa -työohjelman osassa tarpeen mukaan EU:n strategisen riippumattomuuden ja teknologisen suvereniteetin suojelemiseksi. Avoimeksi jää kysymys siitä, onko tämä riittävää, kun otetaan huomioon tutkimuksen turvallisuuden erityispiirteet.

31. Euroopan kilpailukykyrahaston ad hoc -työryhmässä on vielä keskusteltava Euroopan kilpailukykyrahaston strategisesta intressistä voida ylläpitää EU:n kilpailukyvyn kannalta strategisesti tärkeitä tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureja. Viimeinen keskeinen seikka, jonka perussopimuksen mukaisuudesta odotetaan vielä oikeudellista lausuntoa, on puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma, joka on Horisontti Eurooppa -puiteohjelman erityisohjelma mutta joka on sisällytetty Euroopan kilpailukykyrahaston resilienssiä ja turvallisuutta, puolustusteollisuutta ja avaruustoimintaa koskevaan politiikkaikkunaan ilman erillistä talousarviota.

V YKSITYISKOHTAINEN RAPORTOINTI NEUVOTTELUKOKONAISUUKSITTAIN

32. Seuraavassa esitetään kunkin kuuden kokonaisuuden osalta tärkeimmät merkittävät muutokset, jotka on tehty ohjelman painotuksen vahvistamiseksi.

Kokonaisuus 1: Yleiset säännökset

33. Useita keskeisiä muutoksia on tehty puiteohjelman painotuksen vahvistamiseksi.

34. **Puiteohjelmassa** määritelmiä koskevaa 2 artiklaa on jatkuvasti tarkistettu ja laajennettu asiaankuuluvilla uusilla määritelmillä, jotta ohjelmalle voidaan antaa kohdennetut määritelmät. Tämä on tehty pitäen mielessä, että ainoastaan asetuksessa käytetyt termit olisi määriteltävä eikä muiden asetusten määritelmiä pitäisi toistaa. Puiteohjelman yleisiä tavoitteita on tarkistettu 3 artiklassa niiden merkityksen korostamiseksi. Nyt painotetaan tieteellisen ja teknologisen perustan vahvistamista avoimeen kilpailuun perustuvan huipputason tutkimuksen ja innovoinnin avulla, jotta voidaan kilpailukyvyyn tukemisen lisäksi tukea myös vaurautta, suvereniteettia ja häiriönsietokykyä. Tekstissä myös vahvistetaan tukea eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) toteuttamiselle ja tutkijoiden koulutukselle ja liikkuvuudelle, kannustetaan osaamiskiertoon ja torjutaan aivovuotoa. Ohjelman rakennetta koskevassa 4 artiklassa on muutettu kilpailukykyä ja yhteiskuntaa koskevan pilarin yhteiskuntaa koskevaa osaa sekä eurooppalaista tutkimusaluetta koskevaa lukua. Horisontaalisia periaatteita koskevaan 5 artiklaan lisätään uusi tutkimuksen ja innovoinnin arvoketjun painotus, jolla varmistetaan, että ohjelma ulottuu perustutkimuksesta läpimurtoinnovointiin ja mahdollistaa vahvan yhtymäkohdan Euroopan kilpailukykyrahastoon tulosten käyttöönoton edistämiseksi. Ehdotukseen on sisällytetty myös hallinnollisten prosessien yksinkertaistaminen, jossa täsmennetään, että painopisteenä on ennen kaikkea osallistujien taakan keventäminen. Osallisuuden edistämiseksi on otettu käyttöön selkeä sitoumus edistää kaikkien tutkimus- ja innovointisidosryhmien yhtäläisiä mahdollisuuksia EU:ssa, kun taas useat jäsenvaltiot vaativat edelleen, että tekstiin sisällytetään nykyisen Horisontti Eurooppa -asetuksen osallistumispohjan laajentamista koskeva periaate. Tekstiin on lisätty sukupuolten tasa-arvon toteutumisen takaaminen, mukaan lukien sukupuoliulottuvuuden sisällyttäminen tutkimuksen ja innovoinnin sisältöön, ja tutkimuksen turvallisuuden ylläpitäminen hallitsemalla siihen liittyviä riskejä. Näin varmistetaan, että nämä periaatteet otetaan huomioon kaikessa tutkimus- ja innovointitoiminnassa. Optimaalisen sitoutumisen saavuttamiseksi ja suurimman vaikutuksen aikaansaamiseksi on lisäksi täsmennetty tarve kehittää strategisia synergioita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman pilarien ja niiden osa-alueiden välillä ja panna puiteohjelma täytäntöön synergiassa muiden EU:n ohjelmien kanssa.

35. Jotkin tämän osan säännöksistä ovat horisontaalisia vakiosäännöksiä (7, 8 ja 9 artikla), jotka sisältyvät useisiin EU:n ohjelmiin. Tästä syystä tarkistukset on pidetty mahdollisimman vähäisinä ja muutoksia on tehty ainoastaan poliittisempien kysymysten käsittelemiseksi. Nykyisin käytetty huippuosaamismerkki on otettu käyttöön 8 artiklassa valtuuskuntien enemmistön pyynnöstä joko korvata ehdotettu uusi kilpailukykymerkki tai ainakin täydentää sitä. Puheenjohtajavaltion ehdotuksessa sallittaisiin molempien merkkien käyttö lisärahoituksen hankkimiseksi ottaen huomioon kunkin merkin pääasiallinen brändäys siten, että vältetään sekaannusten riski, kun käytössä on kaksi eri merkkiä, kuten jotkin jäsenvaltiot huomauttivat. Ehdotuksen 9 artiklassa komissiota kehoitetaan avoimuuden ja yleiskuvan saamiseksi toimittamaan vuosittain ohjelmakomitealle tiedot assosioituneiden maiden rahoitusosuuksista.
36. Ehdotuksen 10 artikla on olennaisen tärkeä puiteohjelman täytäntöönpanon kannalta. On täsmennetty, että avustusten olisi oltava pääasiallinen tukimuoto nykyisen käytännön mukaisesti. Lisäksi muistutetaan, että arviointikomitean olisi koostuttava kokonaan tai asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa osittain riippumattomista ulkopuolisista asiantuntijoista. Yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen, kuten kertakorvausten ja henkilöstön yksikkökustannusten, käyttöönotto EU:n rahoituksen oletusmuotona sai vaihtelevaa tukea jäsenvaltioilta, jotka suhtautuivat yleisesti epäillen erityisesti henkilöstön yksikkökustannuksiin oletusmuotona.

37. **Erityisohjelman** 1 artiklassa säädetään, että puiteohjelmassa olisi toteutettava myös tutkimus- ja innovointiyhteistyötoimia Euroopan kilpailukykyrahaston politiikkaikkunoiden tukemiseksi. Toiminnallisia tavoitteita koskevassa 2 artiklassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia sen lisäksi, että siinä painotetaan voimakkaammin tutkimus- ja innovointitulosten hyödyntämisen edistämistä ja tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien käytön optimointia. Ehdotuksen 4 artiklassa vahvistetaan työohjelmien sisällön luettelo tyhjentäväksi eikä ohjeelliseksi. Tämän tarkoituksena on selkeyttää ja jäsentää ohjelman täytäntöönpanoa, varmistaa, että työohjelmien toimet ovat paremmin ennakoitavissa ja määriteltyjä, ja välttää lisäkritereiden lisääminen ehdotuspyyntöihin jäsenvaltioita kuulematta. Lisäksi on täsmennetty, että on vahvistettava arvioinnin uudelleentarkastelumenettely. Tutkimuksen turvallisuus on lisätty niiden toimien luetteloon, joihin sovellettaisiin erityisiä sääntöjä. Erillisten työohjelmien määrä on mukautettu ohjelman rakenteeseen. Jäsenvaltiot ovat jatkuvasti pyytäneet, että määriteltäisiin niiden tiiviimpi osallistuminen painopisteiden asettamiseen, joten tekstiin on lisätty uuden artiklan muodossa oleva myöhemmin täydennettävä kohta, jossa määritellään puitteet strategisten painopisteiden asettamiselle ja varmistetaan näin jäsenvaltioiden vahva neuvoa-antava rooli ja siten osallistuminen ja sitoutuminen. Tämän artiklan muotoilu edellyttää lisätietoja komission ilmoittamasta ohjausmekanismista ja kilpailukyvyyn koordinoitavilaineesta. Komiteamenettelyä koskevassa 18 artiklassa yleisen kokoonpanon nimi on muutettu strategiseksi kokoonpanoksi, ja sen tehtävää on laajennettu kattamaan ohjelman johdonmukaisuuden varmistamisen sen yksittäisten työohjelmien kautta, myös eurooppalaisten kumppanuuksien kanssa. Alakomiteat on mukautettu ohjelman rakenteeseen. Jäsenvaltioiden roolin vahvistamiseksi on lisätty kaksi kohtaa: työohjelman hyväksymistä koskeva lausunnosta pidättymistä koskeva lauseke ja komission velvoite tiedottaa säännöllisesti ja varhaisessa vaiheessa ohjelmakomitealle erityisohjelman täytäntöönpanon yleisestä edistymisestä.

Kokonaisuus 2: Huipputason tiede

Euroopan tutkimusneuvosto (ERC)

38. Yleisesti ottaen tärkeimmät ERC:hen liittyvät muutokset ovat olleet ehdotuksen linjaaminen nykyisen käytännön ja sanamuodon mukaiseksi. **Puiteohjelmassa** vahvistettiin ERC:n päätavoite, mukaan lukien keskittyminen uransa alkuvaiheessa oleviin tutkijoihin. Johdanto-osan 13 kappaletta on muutettu täsmentämällä, että ERC:n olisi jatkettava lupaavimpia tutkimuslinjoja tieteen eturintamassa kaikilla aloilla ja sitouduttava alhaalta ylöspäin suuntautuvaan, tutkijalähtöiseen tutkimukseen yksinomaan huippuosaamiseen perustuvan avoimen kilpailun avulla.
39. **Erityisohjelman** 6 artiklassa ERC:n puheenjohtajan toimikaudeksi asetettiin neljä vuotta, ja se voidaan uusida kerran nykyisen käytännön mukaisesti. Lisäksi on täsmennetty, että ERC:n puheenjohtajan olisi käytettävä vähintään 80 prosenttia työajastaan ERC:n toimintaan nykyisen käytännön mukaisesti. Lisäksi viittaus komission toimintaperiaatteisiin poistettiin, koska sen merkitys voitiin ymmärtää väärin ERC:n riippumattomuuden osalta. Ehdotuksen 7 artiklassa ERC:n tieteellisen neuvoston kokoonpanoksi vahvistettiin enintään 22 jäsentä, jotta tieteellinen neuvosto voi toimia, vaikka tehtävässä olisi tietyinä ajankohtana vähemmän jäseniä. Tieteellisen neuvoston jäsenten toimikausi yhdenmukaistettiin puheenjohtajan toimikauden kanssa. Lisäksi täsmennettiin, että tieteellisen neuvoston valitsevat kolme varapuheenjohtajaa saavat hallinnollista tukea kotimaisissa laitoksissa ja että tieteellisen neuvoston jäsenet saavat korvauksen suorittamistaan tehtävistä. Komissio toimittaa nyt jäsenvaltioille tieteelliseltä neuvostolta saamansa näkemykset tutkimuksen suuntauksista tai poliittisista kysymyksistä. Ehdotuksen 7 artiklassa täsmennetään myös, että sekä eurooppalainen että kansainvälinen tiedotus ja yhteistyö ovat tärkeitä, jotta voidaan lisätä ERC:n näkyvyyttä parhaille tutkijoille EU:ssa ja muualla maailmassa, mikä myös on nykyisen käytännön mukaista. Ehdotuksen 8 artiklaan on tehty vain yksi muutos, jossa komissiota ohjeistetaan tiedottamaan ERC:n ohjelmakomitean kokoonpanolle säännöllisesti ja oikea-aikaisesti ERC:n toimien täytäntöönpanosta.

40. Puiteohjelman 13 artiklassa vahvistetaan, että Marie Skłodowska-Curie -toimien ensisijaisena tavoitteena on tukea tutkijoiden uraa kaikissa vaiheissa, erityisesti uran alkuvaiheessa, edistää alhaalta ylöspäin suuntautuvaa huippututkimusta ja kehittää ja houkuttaa tutkimusalan osaajia. Artiklassa toistetaan, että tukea myönnetään tutkijoiden henkilöstövaihtoon. Alkuperäinen maininta turvallisuusnäkökohdista on siirretty johdanto-osan 14 kappaleeseen, sillä tutkimuksen turvallisuus on horisontaalinen, monialainen kysymys, joka ei liity pelkästään Marie Skłodowska-Curie - toimiin.
41. **Erityisohjelman** 9 artiklassa painotetaan Marie Skłodowska-Curie -toimien rahoituksen alhaalta ylöspäin suuntautuvaa luonnetta ja täsmennetään, että tästä poikkeaminen tiettyjen toimien kohdentamiseksi tiettyihin temaattisiin aloihin, tiettyntyyppisiin tutkimus- ja innovointilaitoksiin tai tiettyihin maantieteellisiin paikkoihin on sallittua vain asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ja jos lisärahoitusta on saatavilla muista lähteistä. Kohta, jossa viitataan synergiaan tämän ohjelman muiden osien kanssa, on poistettu, koska kyse on horisontaalisesta periaatteesta. Marie Skłodowska-Curie -toimista käydyissä neuvotteluissa polttopisteeseen nousivat maakohtaiset korjauskertoimet, joita käytetään kilpailukykyisten ja houkuttelevien työolojen ja -ehtojen sekä palkan yhtäläisen ostovoiman turvaamiseen, sillä niiden laskentamenetelmiä ja päivitystiheyttä kritisoitiin laajasti.

Yhteinen tutkimuskeskus (JRC)

42. **Puiteohjelman** 14 artiklassa täsmennetään nyt, että yhteisen tutkimuskeskuksen olisi tarvittaessa tarjottava jäsenvaltioille riippumatonta, näyttöön perustuvaa osaamista ja tieteellistä tukea. **Erityisohjelman** 10 artiklaan on tehty vain muutamia pieniä muutoksia.
43. Puheenjohtajavaltio katsoo, että pilari on neuvottelujen tässä vaiheessa saavuttanut jonkinasteisen kypsyydystason, mikä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikki olisivat kaikesta samaa mieltä. Ennen kuin palataan työstämään tätä pilaria on kuitenkin suositeltavaa keskittää pyrkimykset muihin osiin, jotka kaipaavat enemmän huomiota.

Kokonaisuus 3: Kilpailukyky ja yhteiskunta

Eurooppalaiset kumppanuudet

44. **Puiteohjelman** 11 artiklassa määritetään kahdenlaisia kumppanuuksia, jotka perustuvat joko yhteisymmärryspöytäkirjaan tai yhteisyrityksenä tunnettuun sopimusjärjestelyyn. Vaikka tämä eroaa nykyisestä puiteohjelmasta, jossa yhteisrahoitetut kumppanuudet perustuvat avustuksiin, sitä voidaan kuitenkin pitää myönteisenä yksinkertaistuksena prosessia selkeytettäessä. Artiklaan lisättiin 3 a kohta sen vahvistamiseksi, että jokaisen eurooppalaisen kumppanuuden olisi perustuttava strategiseen tutkimus- ja innovointiohjelmaan, jossa kuvataan temaattiset prioriteetit, odotetut tulokset ja etenemissuunnitelma niihin pääsemiseksi. Lisätyssä 5 kohdan b a alakohdassa puolestaan täsmennetään, että kumppanuuksia olisi perustettava vain silloin, kun haluttuihin tavoitteisiin ei päästä muilla EU:n toimenpiteillä. Artiklaan 5 kohtaan lisättiin -a alakohta tuomaan jäsenvaltioiden enemmistölle varmuus niiden roolista yhteisymmärryspöytäkirjaan perustuvien kumppanuuksien määrittämisessä ja valinnassa. Avoimia kysymyksiä herättää edelleen virtuaalisten rahavarojen optimaalinen hallinnointi niin, että kunkin jäsenvaltion rahoitusosuus hankkeissa kattaa vain niiden omat osallistujat. Lisäksi on vielä määritettävä teollisuuden osallistuminen rahoitukseen.
45. **Erityisohjelman** 5 artiklan 1 a kohdasta poistettiin teksti, jonka mukaan kumppanuuksien valinta kuuluu vain Euroopan komissiolle, jotta niitä voitaisiin määrittää ja valita yhdessä jäsenvaltioiden kanssa. Artiklan 1 kohdan a alakohdan iii alakohdassa vahvistetaan konsortioon edellytettävän osallistujia vähintään kymmenestä jäsenvaltiosta (40 prosenttia kaikista nykyisistä jäsenvaltioista), sillä enemmistö vaati ehdotettua viittä jäsenvaltiota suurempaa määrää. Artiklan 1 kohdan a alakohdan vi a alakohtaan lisättiin valintaperusteeksi datastrategia ja sen vii a alakohtaan pk- ja scale-up-yritysten integrointi. Artiklan 1 kohdan a a alakohdan xiii a alakohtaan lisättiin velvoite komissiolle jakaa arvioinneissa saatuja tietoja EU:n toimielimille ja jäsenvaltioille, ja 1 kohtaan lisättiin a b alakohta, jossa todetaan, että jäsenvaltioille olisi noudattamattajättämistapauksissa ilmoitettava mahdollisista toimista, joihin komissio ryhtyy. Kumppanuuksia koskevat artiklat edellyttävät vielä paljon työstämistä ja keskusteluja.

46. Yhteiskunnallinen osa-alue ei ollut monien jäsenvaltioiden mielestä tyydyttävä, joten puheenjohtajavaltio pyrki yhdessä niiden kanssa muotoilemaan sen uudestaan ja tiivistämään sen selkeämmäksi tekstiksi, jossa määritellään osa-alueen rooli, soveltamisala ja suhde kilpailukykyosa-alueeseen. Selvää edistystä on saavutettu, mutta vielä on tehtävä työtä, jotta yhteiskunnallinen ulottuvuus saadaan määritettyä ja vahvistettua. **Puiteohjelman** 15 artiklassa määritellään kaksi tutkimus- ja innovointiyhteistyön osa-aluetta eli kilpailukykyä ja yhteiskuntaa koskevat osa-alueet. Artiklan uudessa kohdassa todetaan, että näitä kahta osa-aluetta kehitetään johdonmukaisesti, jotta voidaan varmistaa tutkimus- ja innovointiympäristön keskinäinen täydentävyys ja saumaton kattavuus vahvan ja häiriönsietokykyisen unionin luomiseksi.
47. Ehdotuksen 15 artiklassa mainitaan myös mahdollinen tuen jatkuminen missioiden jäljellä oleville T&I-toimille sekä uusi eurooppalainen Bauhaus -välineelle eikä näitä enää liitetä pelkästään yhteiskunnalliseen osa-alueeseen. Jäsenvaltiot painottivat molemmissa tapauksissa tarvetta luoda vahvat yhteydet muihin asiaankuuluviin EU:n ohjelmiin, erityisesti Euroopan kilpailukykyrahastoon, jotta tutkimustulokset saataisiin tehokkaasti käyttöön ja hyödynnetyiksi missioiden alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti ja myös koska missiot ja Euroopan kilpailukykyrahaston politiikkaikkunat ovat varsin samansuuntaisia. Mahdolliset muut missioihin liittyvät toimet voivat saada tukea Horisontti Eurooppa -työohjelmista. Monet jäsenvaltiot huomauttivat myös, että yksinkertaisin ratkaisu NEB-välineen osalta olisi muiden T&I-toimien sisällyttäminen työohjelmiin aihealueina.
48. **Erityisohjelman** 11 artiklassa yhteiskunnallinen osa-alue on muotoiltu uudelleen siten, että siinä esitetään kolme keskeistä alaa yhteiskunnallisen muutoksen ohjaamiseksi: geopoliittisten, ympäristöön liittyvien, teknologisten ja demokraattisten muutosten ymmärtäminen ja näyttö poliittista päätöksentekoa varten; demokraattisten, oikeudenmukaisten ja turvallisten yhteiskuntien edistäminen; sekä Euroopan kulttuurien ja luovien alojen tukeminen.

Kokonaisuus 4: Innovointi

Euroopan innovaationeuvosto (EIC)

49. Yhtenä yleisenä tavoitteena on ollut selventää Euroopan innovaationeuvoston ja Euroopan kilpailukykyrahaston välistä vuorovaikutusta erityisesti InvestEU-välineen ja Scaleup-rahaston osalta, jotta saadaan määritettyä oikea soveltamisala ja täydentävyys ja voidaan muokata tekstiä sen mukaisesti. Tätä varten on lisätty uusi johdanto-osan 15 b kappale. Työtä on vielä jatkettava optimaalisen ratkaisun löytämiseksi ja sujuvan täytäntönnäpön varmistamiseksi tulevaisuudessa. Keskustelua onkin vielä käytävä erityisohjelman 34 artiklan 7 ja 10 kohdasta, joissa eritellään poikkeustapauksia, joissa EIC voi edelleen osallistua ja myöntää jatkorahoitusta tai rahoitusta pankkirahoituskelpoisille yrityksille.
50. **Puiteohjelmassa** on täsmennetty tarkemmin EIC:n toimien soveltamisalaa, ja 16 artiklaan on lisätty vaatimus, että sen toiminnan on täydennettävä Euroopan kilpailukykyrahaston välineitä. Pathfinder-avustuksiin on lisätty varhaisvaiheen tutkimuksen painottaminen. Yritystoiminnan vauhdittamispalvelujen tehtäviin on lisätty, että niiden on helpotettava pääsyä tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureihin ja verkottumisaktiviteetteihin sekä niiden käyttöä. Tekstiin on myös lisätty kuvaus ohjelmapäälliköiden tehtävistä, jotka vastaavat ARPAn (Advanced Research Projects Agency) tehtäviä, jotta olisi selvää, mitä kyseisellä toimintamallilla tarkoitetaan. Itsenäisyyden tasosta on erilaisia näkemyksiä. Koska puolustussovellusten rahoittamisesta ainoastaan DARPA-tyyppisen (Defence Advanced Research Projects Agency) toimintamallin kautta on eriäviä näkökantoja, teksti on lihavoitu ja kursivoitu sitä varten, että siitä neuvotellaan myöhemmin mahdollisen ratkaisun löytämiseksi. Puheenjohtajavaltio näkee kolme mahdollista ratkaisua: komission ehdotuksen kelpuuttaminen ja täsmentäminen tämän mukaisesti, sellaisen prosessin määrittelemineen, jossa Euroopan kilpailukykyrahaston puolustusosion varoja ohjattaisiin DARPA-tyyppiseen EIC:n toimintamalliin, tai DARPA-tyyppisen toimintamallin lisääminen Euroopan kilpailukykyrahaston puolustusosioon kaikkien puhtaasti puolustukseen liittyvien investointien kokoamiseksi yhteen. Jäsenvaltiot ovat keskusteluissa tähän mennessä kannattaneet eniten kahta viimeksi mainittua vaihtoehtoa. On lisätty uusi johdanto-osan 15 a kappale, jossa selitetään kansallisten ohjelmien ja elinten sertifiointia Plug-in-järjestelmää varten.

51. Ehdotuksen 34 artiklassa on täsmennetty, että EIC:n Transition-apurahoja voidaan myöntää ilman ehdotuspyyntöjä, jos työohjelmissa niin todetaan, ohjelmapäälliköiden suosituksesta ja riippumattomien ulkopuolisten asiantuntijoiden neuvojen mukaisesti. Lisäksi on täsmennetty, että EIC:n Accelerator-toimilla voidaan poikkeustapauksissa tukea pieniä midcap-yrityksiä. Lisäksi on lisätty teksti, jossa täsmennetään, että EIC:n rahaston purettuja investointeja on kohdeltava EIC:n rahastoon takaisin maksettavina varoina, jotta sananmuoto olisi vastaava kuin Euroopan kilpailukykyrahaston yhteydessä.
52. **Erityisohjelman** 12 artiklaan sisältyvä EIC:n johtokunnan puheenjohtajan toimikausi on pidennetty neljäksi vuodeksi, ja se voidaan uusida kerran. EIC:n johtokunnan puheenjohtajalta korkean profiilin vuoksi edellytettäviin vaatimuksiin on lisätty todistein osoitettava kokemus. EIC:n johtokunnan jäsenten valinnassa huomioon otettaviin tasapainotekijöihin on lisätty temaattinen jakautuminen.

Innovaatioekosysteemit

53. **Puiteohjelman** 17 artiklassa täsmennetään, että tukea myönnetään strategisiin painopisteisiin liittyviin toimiin ja että painotuksena on monikansallisten, verkottuneiden innovaatioekosysteemien luominen. Lisäksi on pyrittävä luomaan synergiaa muiden puiteohjelman keskeisten osien kanssa. Avoimeksi jää se 17 artiklan teksti, jonka mukaan tukea myönnetään toimille, joilla edistetään osaamiskolmion integrointia, sillä useat jäsenvaltiot ilmaisivat huolensa siitä, ettei komission ehdotukseen ollut sisällytetty Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituuttia (EIT), ja ne vaativat sitä koskevan maininnan lisäämistä. Useat jäsenvaltiot pyysivät myös selvitystä tästä puutteesta sekä EIT:n ja sen osaamis- ja innovaatioyhteisöjen tilanteesta seuraavassa Horisontti Eurooppa -ohjelmassa. Jotkin jäsenvaltiot kuitenkin odottavat mieluummin EIT-asetuksen tarkistamista koskevaa komission ehdotusta, joka on tarkoitus esittää vuoden 2026 loppuun mennessä. Tästä syystä teksti on lihavoitu ja kursivoitu jatkokeskusteluja varten, myös erityisohjelman 13 artiklassa, ja komissiota on pyydetty toimittamaan EIT:tä koskeva epävirallinen asiakirja tilanteen selventämiseksi jäsenvaltioille.

54. **Erityisohjelman** 13 artiklassa on lisätty tutkijat sidosryhmiin, jotka pääsevät hyötymään verkotettujen keskusten perustamisesta ja tukemisesta. Toimissa, joilla kehitetään yleiseurooppalaisia innovaatioekosysteemejä, on mainittu painotuksena sekä vahvuuksien että mahdollisuuksien integroiminen ja tukeminen. Pk-yrityksille, startup-yrityksille ja scale-up-yrityksille tässä innovointipilarin alaosioissa suunnattu tuki on kytketty muihin alaosioihin, verkottuneisiin keskuksiin ja innovaatioekosysteemitoteutuksiin, jotta lähestymistapa olisi johdonmukaisempi. Komissiota on pyydetty toimittamaan epävirallinen asiakirja, jossa kuvataan yksityiskohtaisemmin tämän innovointipilarin osa-alueen odotettuja toimia.
55. Ratkaisematta on useita tähän pilariin liittyviä kysymyksiä, kuten selkeä yhteys EIC:n ja Euroopan kilpailukykyrahaston välillä, DARPA-tyyppinen toimintamalli EIC:ssä ja EIT:n tulevaisuus, joista on vielä keskusteltava. Lisäksi olisi seurattava, miten innovaatioekosysteemit vaikuttavat EIC:stä ja Euroopan kilpailukykyrahastosta rakentuvaan investointiympäristöön.

Kokonaisuus 5: Eurooppalainen tutkimusalue (ERA)

56. On huomattava, että sekä puiteohjelman että erityisohjelman osallistumispohjan laajentamista koskevat artikkelit ovat hakasulkeissa useiden jäsenvaltioiden harmiksi.
57. **Puiteohjelman** 18 artikla on jaettu kolmeen erilliseen artiklaan, joihin sisältyvät pilarin tärkeimmät osa-alueet eli eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) toteuttaminen, toimintapolitiikan tukijärjestely ja tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit.

Eurooppalainen tutkimusalue

58. Eurooppalaista tutkimusaluetta käsittelevässä artiklassa mainitaan nyt vain muutamien arvojen ja periaatteiden luettelemisen sijasta kaikki ERAn arvot ja periaatteet sekä Euroopan tutkimus- ja innovaatiosopimus.
59. Erityisohjelman 14 artiklassa täsmennetään, että eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttaminen olisi oltava unionin ja jäsenvaltioiden yhteinen ponnistus, jossa noudatetaan yhteisesti määritettyjä ja sovittuja painopisteitä. Suoraa viittausta ERAn toimintapoliittisiin ohjelmiin ei ole sisällytetty tulevaa ERA-säädöstä odotettaessa.

60. **Puiteohjelman** uudessa tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureja käsittelevässä 18 a artiklassa korostetaan sitä, että EU tarvitsee yhtenäisen ja verkottuneen yleiseurooppalaisten infrastruktuurien ja niihin liittyvien palvelujen ekosysteemin. Artiklassa selvennetään myös, että kriittisten uusien maailmanluokan valmiuksien rakennuskustannuksiin osoitettavaan enimmillään 20 prosentin tukeen sisältyy myös olemassa olevien kriittisten valmiuksien laajamittainen päivittäminen. Tällaisen tuen käyttöönotosta on edelleen erimielisyyksiä, sillä sen mahdolliset taloudelliset seuraukset aiheuttavat huolta. Tähän on pyritty puuttumaan erityisohjelmassa (ks. jäljempänä). On täsmennetty, että EU:n ja jäsenvaltioiden olisi yhdessä määritettävä ja hyväksyttävä nämä infrastruktuurit avoimessa, läpinäkyvässä ja kilpailuun perustuvassa prosessissa, jossa sovelletaan selkeitä kriteereitä. Johdanto-osan 19 kappaleessa korostetaan, että infrastruktuureille annettavassa tuessa olisi otettava huomioon EU:n strategiset tarpeet ja tuotettava eurooppalaista lisäarvoa johdonmukaisen pitkän aikavälin suunnittelun ja koordinoitujen investointien avulla, ottaen huomioon myös Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorummin (ESFRI) työn tutkimusinfrastruktuurien hyväksi, ja vaaditaan vastaavan strategisen foorumin perustamista teknologiainfrastruktuureja varten. Avoimeksi jäi kysymys siitä, voiko myös Euroopan kilpailukykyrahasto osallistua myöntämällä rahoitusta Euroopan kilpailukyvyn kannalta tärkeille infrastruktuureille.
61. **Erityisohjelman** tutkimusinfrastruktuureja koskeva 16 artikla ja teknologiainfrastruktuureja koskeva 17 artikla on yhdenmukaistettu tukea saavien toimintojen osalta mahdollisimman pitkälle, mukaan lukien pk-yritysten sekä startup- ja scale-up-yritysten osallistumismahdollisuudet ja tarpeen mukaan yhteistyö ja verkottuminen kummassakin infrastruktuurityypissä. Lisäksi tekstiä on päivitetty niin, että se on yhdenmukainen puiteohjelman kanssa maailmanluokan tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien rakentamisen tai laajamittaisen päivittämisen kustannuksiin osoitettavan enimmillään 20 prosentin tuen osalta. Teknologiainfrastruktuureja koskevassa artiklassa on täsmennetty tukea hyödyntämistoimille markkinoille saattamisen nopeuttamiseksi. Tekstiin on lisätty uusi 17 a artikla, jossa esitetään ohjaavat kriteerit maailmanluokan tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien rakentamisen tai laajamittaisen päivittämisen tukemiseksi.

Kokonaisuus 6: Osallistumista ja tulosten levittämistä koskevat säännöt

Tukikelpoisuus

62. **Puiteohjelman** 21 artiklassa vahvistetaan tukikelpoisuusperusteet. **Huippuosaamismerkki** sellaista korkealaatuisten Horisontti Eurooppa -puiteohjelman T&I-hankkeiden tunnustamiseksi, jotka eivät saa rahoitusta, palautettiin valtuuskuntien suuren enemmistön pyynnöstä (ks. myös yleisten säännösten 8 artikla). Artiklaan lisättiin myös 1 a kohta sen selventämiseksi, että Horisontti Eurooppa - puiteohjelman toimiin voivat osallistua kaikki oikeussubjektit, mukaan luettuina assosioitumattomien kolmansien maiden oikeussubjektit ja kansainväliset järjestöt. Tämä ei koske rahoitusta, jonka saannin edellytykset täsmennetään seuraavissa kohdissa. Artiklan 10 kohta on jaettu kahteen osaan, jotta tukeen oikeuttamattomat toimet voidaan erottaa ihmisen kantasolujen käyttöä koskevista tukeen oikeutetuista toimista. Lopettamista koskevaa 11 kohtaa laajennettiin EIC:n Accelerator-välineeseen otettavaan hankkeeseen sovellettavien edellytysten täsmenämiseksi yksityiskohtaisemmin. Tästä kohdasta on joidenkin mielestä vielä keskusteltava. Artiklaan lisättiin myös 12 a kohta, jossa täsmennetään, että työohjelmissa voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa asettaa muita tukikelpoisuusperusteita.

Ehdotuspyynnöt

63. Ehdotuspyyntöjä käsitellään 23 artiklassa. Siihen lisättiin, että ehdotuspyyntöjen koko sisältö on sisällytettävä työohjelmaan. Useat jäsenvaltiot toivoivat kaksivaiheisen haun ja sokkoarvioinnin vahvistamista lainsäädännössä eikä työohjelmissa, niin kuin on ollut tapana. Asiaa käsiteltiin osana laajempaa keskustelua yksinkertaistamisesta, jota puheenjohtajavaltio pyrki edistämään mutta jonka loppuun saattaminen jää seuraaville puheenjohtajavaltioille. Tekstiin lisättiin, että työohjelmissa olisi täsmennettävä myös ne ehdotuspyynnöt, joille voidaan myöntää huippuosaamismerkki kilpailukykymerkin lisäksi.

Keskinäinen vakuutusjärjestelmä

64. Ehdotuksen 30 artiklassa vahvistetaan keskinäisen vakuutusjärjestelmän tarkat maksuosuudet: vakio-osuus on 5 prosenttia, ja se voidaan nostaa 8 prosenttiin tai alentaa alle 5 prosenttiin. Osuuden muuttaminen voi olla tarpeen markkinavaihtelujen vuoksi ja jos käyttäjiä tulee enemmän muista ohjelmista kuin Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta. Jäsenvaltiot suhtautuivat lisäykseen yleisesti ottaen myönteisesti.

Tulosten levittäminen ja hyödyntäminen

65. Ehdotuksen 32 artiklan otsikko muutettiin, ja 1 kohtaan lisättiin uusi alakohta rahoituksen saajien velvollisuudesta suojata turvallisuuden kannalta merkitykselliset tulokset, millä viitataan aineettomaan omaisuuteen, vastauksena jäsenvaltioiden kasvavaan huoleen tutkimuksen turvallisuudesta. Koska 32 artiklassa on kyse myös Euroopan kilpailukykyrahastosta ja täydentävien turvallisuustoimenpiteiden toteuttamisesta EU:n strategisten etujen suojaamiseksi, teksti pyrittiin yhdenmukaistamaan Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kanssa, jotta nämä olisivat yhteneviä.

Esikaupallinen hankinta ja innovatiivisten ratkaisujen julkinen hankinta

66. Useat jäsenvaltiot ovat ilmaisseet toivovansa, että 33 artiklaan sisällytetään viittauksia julkisten hankintojen tekijöihin sovellettaviin voimassa oleviin direktiiveihin. Komissio pitäytyi kannassaan, jonka mukaan artikla kattaa sekä julkisten että yksityisten hankintojen tekijät ja sekä esikaupalliset että kaupalliset hankinnat. Voimassa olevissa direktiiveissä ei käsitellä kaikkia näitä, ja niistä olisi tässä ohjelmassa käytettävä yhdenmukaista terminologiaa. Voimassa olevia direktiivejä sovelletaan sitä vastoin ainoastaan julkisyhteisöjen hankintoihin.

VI TULEVAT TOIMET

67. Tämänhetkisessä tilanteessa puheenjohtajavaltio katsoo, että olisi hyödyllistä pohtia seuraavia seikkoja neuvottelujen jatkoa ajatellen:
- sisällytetään tekstiin kuusi kokonaisuutta, joissa kootaan puiteohjelman ja erityisohjelman säännökset teemoittain kokonaisiksi yhdistetyiksi ehdotuksiksi, jotta saataisiin selkeä yleiskuva ja varmistettaisiin johdonmukaisuus kaikissa tekstin osissa ilman toistoa ja ristiriitoja;

- varataan riittävästi aikaa ja energiaa tietoon perustuvaan ja rakentavaan keskusteluun, tarvittaessa myös teknisissä työpajoissa, strategisesti tärkeistä keskeisistä kysymyksistä, jotta saadaan aikaan sellainen tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma, josta käy ilmi EU:n vahva sitoutuminen tieteelliseen huippuosaamiseen, teknologiseen suvereniteettiin ja strategiseen riippumattomuuteen, jotta pystytään vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

VII LOPUKSI

68. Puheenjohtajavaltio piti puheenjohtajakaudellaan ensisijaisena strategisena tavoitteena työn edistämistä sekä tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman että sen täytäntöönpanevan erityisohjelman osalta. Puheenjohtajavaltion tavoitteena oli rakentava vuoropuhelu jäsenvaltioiden kesken ja osallistavien ja jäsenneiltyjen keskustelujen helpottaminen, jotta neuvotteluissa päästäisiin eteenpäin.
69. Tämä johti useiden kompromissiehdotusten esittämiseen kaikista puiteohjelman pilareista ja erityisohjelmasta. Puheenjohtajavaltio katsoo, että vaikka osapuolten välillä ei vielä ole saavutettu yhteisymmärrystä, viimeisimmät kompromissitekstit⁴ ovat hyvä tulos neuvottelujen tässä vaiheessa ja hyvä pohja tuleville teksteille. Valtuuskunnat ovat sitoutuneet jatkamaan neuvotteluja tähän mennessä saavutetun edistyksen pohjalta ja pyrkimään yhteisymmärrykseen avoimista olevista kysymyksistä, sillä mistään ei ole sovittu ennen kuin kaikesta on sovittu.

⁴ 15308/25, 14839/25, 15671/25, 15314/25, 15638/25, 14838/25.